

перішній час однією з її офіційних мов є українська мова [3, 4]. Важливим є те, що вже у 2018 році передбачено запуск навчального он-лайн тренажера для лікарів, поширення навчальних матеріалів та їх інтеграція в медичну освіту на до- та післядипломному рівні [5]. Тому розробка комплексу заходів щодо ознайомлення студентів з основними принципами використання цієї системи кодування є важливою складовою навчання [6].

Таким чином, нагальною потребою сьогодення у вищій медичній освіті є навчання студентів як загальним принципам кодування та класифікації інформації в медицині, так і, зокрема, теоретичним та практичним навичкам роботи з системою ІСРС-2.

Література

1. World Health Organization (WHO) [Електронний реперс] - Режим доступу: [http:// apps.who.int/nha/database](http://apps.who.int/nha/database).

2. Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України

ни до законодавства Європейського Союзу [Електронний реперс] - Режим доступу: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15)

3. Informatics Association health policy conference. Journal of the American Medical Informatics Association: JAMIA, 17(2), 115–123.

4. МОЗ впроваджує міжнародну класифікацію первинної медичної допомоги [Електронний реперс]- Режим доступу:<http://moz.gov.ua/article/news/moz-vprovadzhuemizhnarodnu-klasifikaciju-pervinnoi-medichnoi-dopomogi>

5. Наказ МОЗ України від 04.01.2018 № 13 «Про деякі питання застосування Україномовного варіанту Міжнародної класифікації первинної медичної допомоги (ІСРС-2-Е)»

6. Проблеми стандартизації в медичній освіті / Є. Б. Радзішевська, О.В. Висоцька, В.Г. Книгавко, О.В. Зайцева, А.С. Солодовніков // Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини. Зб. наук. ст. Матер. Всеукр. науково-метод. відеоконф. з міжнар. участю, Запоріжжя, 2016 / м. Запоріжжя.- С.41-43

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО І МІСЦЕВОГО ПАТРІОТИЗМУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Растворов О. А., Шальмін О. С.

Запорізький державний медичний університет

Вступ. В сучасних умовах існування України формування державного патріотизму є підґрунтям для подальшого розвитку та існування країни, що підкреслює «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки». Одним з напрямків її реалізації є «формування знань та уявлень про досягнення країни в галузі науки, внеску її видатних вчених». Формування державного патріотизму ґрунтується на гордості за свою «малу» батьківщину.

Основна частина. Ознайомити студентів медичного ВНЗ з внеском вчених, що походять з України, можливо при розгляді питань історії окремої галузі медичної науки. Українські вчені сприяли значному розвитку світової фтизіатрії, проте їх внесок часто замовчувався або не відзначався. Суттєве значення для формування патріотизму має й розгляд досягнень певної медичної галузі, що відбувались на державному і місцевому рівнях.

Першу в Російській імперії лекцію з фтизіатрії «Про хворобливі причини взагалі і про сухоти» прочитав у 1796 році професор Петербургської Медико-хірургічної Академії українець І.А. Смілівський.

Значний період практичної та наукової діяльності М.І. Пирогова відбувався у межах сучасної України. Пирогов вперше описав тифоїдну форму міліарного туберкульозу, вивчав туберкульоз кісток і суглобів тощо, розробляв принципи лікування хвороби в існуючих на той час умовах [4].

Під час роботи в Новоросійському університеті в Одесі І.І. Мечников виявив явище фагоцитозу. Надалі на його основі розробив порівняльну патологію запалення (1892) і фагоцитарну теорію імунітету (1901), за яку у 1908 році отримав Нобелівську премію. Роботи Мечникова заклали підґрунтя для вивчення явищ фагоцитозу та імунітету при туберкульозі [8].

Вважається, що випромінювання Х-променів відкрив В.К. Рентген. Проте, ще за 18 років до нього, власну концепцію катодної трубки оприлюднив у Відні український вчений І.П. Пулюй. Він провів фундаментальні дослідження природи і властивостей Х-променів, результати яких опублікував у «Доповідях Віденської академії наук». У своїй доповіді про Х-промені Рентген не вказав на попередні відкриття І.П. Пулюя [1].

Ф. Г. Яновський – один з засновників фтизіатрії, як окремого напрямку клінічної медицини. Він організував першу бактеріологічну лабораторію у Києві, пропагував методи індивідуальної та суспільної профілактики туберкульозу, домагався проведення дезінфекції приміщень після виявлення хворих на туберкульоз та їх госпіталізації, вперше в Україні застосував метод туберкулінотерпії. Яновський був ініціатором організації Київського туберкульозного інституту і очолював його вчену раду [5].

У 1918 році створена вакцина БЦЖ. На початку 30-х років під керівництвом професора Б.Л. Яхніса (Харків) була доведена її нешкідливість та імуногенність, після чого щеплення для профілактики туберкульозу на теренах України вперше почали застосовувати в Радянському Союзі.

Американський вчений українського походження З.А. Ваксман тривалий час займався вивченням властивостей грибків мікрофлори ґрунту. Результатом цієї роботи стало відкриття у 1943 році стрептоміцину – першого протитуберкульозного препарату, якій здійснив революцію у боротьбі з хворобою. За відкриття стрептоміцину З.А. Ваксман був відзначений Нобелівською премією [7].

Суттєвий внесок у хірургічне лікування туберкульозу зроблено академіком М.М. Амосовим. Він був ініціатором широкого впровадження резекційної хірургії при захворюваннях легень туберкульозного та іншого походження.

Розроблений ним ушивач кореня легень надав змогу значно покращувати результати резекційних операцій [6].

Видатний вітчизняний фтизіопульмонолог, академик О.Г. Хоменко, розпочинав свою роботу в Харкові. Під його керівництвом розроблялись методика БЦЖ-терапії, питання підвищення ефективності виявлення і лікування туберкульозу, його захворюваності і профілактики у медичних працівників. Поряд з К. Стібло він розробляв стратегію ВООЗ щодо виявлення і лікування туберкульозу в умовах епідемії.

Українські вчені започаткували нові напрямки у фтизіатрії: Ященко Б.П. – фтизіогеріатрію, Кшановський С.А. – фтизіопедіатрію, Сліпуха І.М. – дитячу фтизіохірургію. Основи диференційної діагностики туберкульозу легенів заклав Олександровський Б.П.

Ще багато вчених України внесли досягнення у світову фтизіатрію.

Проте, наука не можлива без практики. Протитуберкульозний рух у Російській імперії розпочався в кінці XIX століття з діяльності комісії при Пироговському товаристві. Результатом діяльності цього товариства стала організація в 1909 р. Всеросійської ліги боротьби з туберкульозом [2].

Одна з перших філій Ліги в Україні була заснована в Олександрівську в 1911 р., і за її сприянням відкрита у 1913 р. протитуберкульозна амбулаторія з лабораторією та аптекою. Земський санітарний лікар Олександрівського повіту, пізніше – видатний український соціальний гігієніст і статист, професор С.А. Томілін обґрунтував причини туберкульозу на селі у доповіді “Сільські житла в Росії як один з факторів розповсюдження туберкульозу” на засіданні Ліги у 1913 р. [2].

Вже у 1923 р., після війн та революцій, розпочалась відбудова фтизіатричної служби на Запоріжжі. Відкривались диспансери у Бердянську, Олександрівську і Мелітополі, перша в Україні сільська туберкульозна лікарня, що надавало змогу покращити ситуацію з туберкульозу [3].

Війна зруйнувала ці досягнення. Служба була відновлена після визволення Запоріжжя у 1943 р. Мережа закладів поступово охоплювала всі міста та райони області. Були відкриті обласний протитуберкульозний диспансер (ОПТД), диспансери у Бердянську і Мелітополі [3].

З відкриттям кафедри фтизіатрії ЗДУУ у 1955 р. значно підвищився рівень надання медичної допомоги хворим. З 1957 р. і протягом наступних 35 років кафедру очолював професор О.Г. Спесівцев, який першим застосував бронхоскопічні дослідження для діагностики та лікування хворих на туберкульоз в Україні. За допомогою кафедри вперше в лабораторії ОПТД стали проводити посіви мокротиння для визначення чутливості МБТ до протитуберкульозних препаратів.

З 1974 р. на базі ОПТД було відкрито курс, а з 1981 р. – кафедру фтизіатрії Запорізького державного медичного інституту.

Період з 1990-х років відзначався погіршенням епідеміологічної ситуації у світі. В Україні цей час припав на

соціальну перебудову та значне погіршення економічного стану. Експерти ВООЗ у 1995 р. зафіксували епідемію туберкульозу в Україні. Проте, в області були прийняті заходи по її подоланню. В 1993 р. в регіоні вперше у країні було організовано «Спеціалізоване територіальне медичне об'єднання «Фтизіатрія», що об'єднало майже всі протитуберкульозні заклади. Ще з 1999 р. за ініціативою фтизіатричної служби в закладах загальної мережі почали активно використовувати мікроскопічне дослідження для виявлення МБТ [3].

У співпраці з ВООЗ, РАТН та Глобальним фондом для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією фтизіатри Запорізького регіону розробляють спільні програми для підвищення ефективності надання фтизіатричної допомоги. Запоріжжя – це єдиний регіон країни, де проводиться соціальна підтримка хворих на всіх етапах лікування та відкриті кабінети психологічної та соціальної допомоги хворим на туберкульоз чи ко-інфекцію ТБ/ВІЛ.

Висновки. Під час викладання клінічної дисципліни з метою виховання патріотичної спрямованості необхідно приділяти постійну увагу внеску діячів державної науки в її розвиток на всіх етапах навчання, їх внеску в наукові розробки країни та світу. Надання студентам інформації про розвиток практичної та наукової діяльності в регіоні, де вони навчаються або вирости, ще більшою мірою сприяє розвитку в них державного і місцевого патріотизму.

Література

1. Іван Пулюй: життя в ім'я науки та України. – Т.: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2010. – 84 с.
2. Коганович Р.Б. Из истории борьбы с туберкулёзом в дореволюционной России.– Москва: Изд-во Академии мед. наук СССР. – 1959. – 319 с.
3. Медицина Запорізької області: Історичні нариси/ за ред. В.Г. Цисс. – Запоріжжя: Дике поле, 2001. – 412 с.
4. Мостовой Ю.М., Кучер В.А. Фтизиатрическое наследие Н.И. Пирогова // Здоров'я України. – 2010. - № 1 (230). – С. 47-49.
5. Приходько А.М. Сторінки життя і діяльності Феофіла Гавриловича Яновського (до 150-річчя від дня народження Ф.Г. Яновського) // Український медичний часопис. – 2010. - № 4 (78). – С. 100-102.
6. Приходько А.М. Роки звитяги: діяльність М.М. Амосова в Українському НДІ туберкульозу ім. академіка Ф.Г. Яновського (до 100-річчя від дня народження М.М. Амосова) // Український медичний часопис. – 2013. - № 6 (98). – С. 120-123.
7. Ротар Д.В. Зельман Абрахам Ваксман – великий вчений та один з найвидатніших благодійників людства // Актуальна інфектологія. – 2015. - № 3 (8). – С. 75-78.
8. Чень І.Б., Гуменюк Г.Б. І.І. Мечніков: життя і наукова діяльність. До 170-річчя від дня народження// Фактори експериментальної еволюції організмів. – 2015. – Том 16. – С. 282-286.